

ZACHOVÁNÍ PLODNOSTI U ŽEN PODSTUPUJÍCÍCH ONKOLOGICKOU LÉČBU

(MUDr. Dana Koryntová, CSc., VFN Praha)

Onkologická léčba má negativní účinky na budoucí plodnost jak žen, tak mužů. Stupeň destrukce zárodečných tkání však vždy závisí na řadě okolností, především na typu podávané léčby, jejich dávkách a na lokalizaci nádoru. V některých případech lze ještě před chemoterapií, ozářením či operací provést opatření, která mohou v určité míře plodnost ochránit. U mužů jsou podstatně jednodušší než u žen. Sperma lze totiž poměrně snadno zamrazit – kryokonzervovat – pro budoucí použití. Přestože zamražení přežívá jen malé procento spermií, jejich počet je téměř vždy postačující pro provedení inseminace nebo mimotělního oplodnění.

U žen je záchrana plodnosti poměrně komplikovaná. Jedinou metodou, která poskytuje reálnou šanci na donošení geneticky vlastního plodu, je zamražení embryí. Lidská vajíčka – oocyty – totiž snáší zamražení zhruba stejně špatně jako spermie, ovšem s tím rozdílem, že zatímco spermie počítáme na miliony, vajíčka, která jsme schopni získat, na jednotlivé kusy. Proto je v současné době zamražení zralých vajíček zcela zbytečné. Pro získání embryí je třeba, aby žena podstoupila celý cyklus mimotělního oplození. To obnáší stimulaci vaječnicků, aby na nich dozrálo více vajíček, a jejich odběr v celkové narkóze. Vajíčka jsou pak oplozena ve zkumavce spermatem partnera nemocné a vzniklá embrya zamražena v tekutém dusíku. Ne všechny ženy však mohou tento proces podstoupit. Především je nutný odklad onkologické léčby, což není vždy možné. Dále pak žena musí mít manžela nebo partnera – použití darovaného spermatu pro tyto účely naše zákony nepovolují.

V současné době se poměrně hodně diskutuje o tzv. farmakologické ochraně gonád. Ženě se podají léky, které dočasně funkci vaječnicků zastaví. Předpokládá se, že v tomto „spícím“ stavu vaječnický přečkají onkologickou léčbu s menším poškozením. Přesný mechanismus účinku však není znám a výsledky zatím neposkytují žádnou záruku úspěchu. Navíc tyto léky mají poměrně nepříjemné nežádoucí účinky.

Do budoucna představuje možnou eventualitu odebrat ženě před léčbou vaječnickovou tkáň, která se zamrazí. Po skončení léčby lze pak tuto tkáň transplantovat ženě zpět. Tato metoda je však ve stadiu výzkumu.

Pokud je tkáň vaječnicků onkologickou léčbou nenávratně zničena a žena si přesto přeje těhotenství, lze jej dosáhnout za pomoci darovaných vajíček. Získáváme je od mladých, zdravých a velmi dobře vyšetřených žen. Přestože je někdy zapotřebí více léčebných pokusů, je šance na úspěšnou graviditu a porod zdravého dítěte velmi vysoká.